

Jeg vilde derfor betragte det som et meget sørgeligt Tidens Tegn, hvis dette Lovforslag blev vedtaget, som det er. Jeg skal derfor paa det Bestemteste tilraade det høie Thing ikke at vedtage Forslaget, som det nu er; men skulde det kunne forandres derhen, at det kun kom til at indeholde kontrollerende Bestemmelser over for Sparekasselinstitutionen, skulde jeg ikke have Noget derimod.

Møller: Da Veirforholdene gjorde mig det umuligt at møde i Thinget igaar, vil jeg begynde med at bede det høie Thing at tilgive mig, om jeg maatte i enkelte Punkter skulde komme til at gjentage, hvad der allerede fra anden Side er fremkommet, eller om jeg ikke skulde, ved hvad jeg har at fremsøre, tage tilstrækkeligt Hensyn til, hvad der allerede er sagt.

Dette Lovforslag, som her ligger for til Behandling, er jo et af dem, som ere af en saa indgribende Natur i alle vore økonomiske Forhold, at Enhver især, man kan næsten sige, fra den spieste til den laveste, har sin Opmærksomhed henvendt derpaa; men det er mig temmelig klart, at der er ikke forholdsvis saa Mange, som egentlig kunne se de overordentlige Vanskeligheder, som ere forbundne med at faae gennemført et saadant Lovforslag. Der er saa mange forskellige Interesser, som her skulle forenes, Interesser, som ere saa ganske overordentlig forskellige. Man maa jo nemlig ikke glemme, at vi her i Landet have omtrent 400 Sparekasser. Disse ere af en saa ganske overordentlig forskjellig Beskaffenhed, baade med Hensyn til deres Størrelse og med Hensyn til alle deres Forhold, at det er forbundet med særdeles Vanskelighed at faae i eet Lovforslag optaget Bestemmelser, der kunne passe for de forskellige Forhold. Naar jeg siger, at Sparekasser ere af en saa overordentlig forskjellig Størrelse, behøver jeg kun at henlede Opmærksomheden paa, at den største her i Hovedstaden omfatter Indskudskapitaler af ca. 40 Millioner, medens man paa den anden Side har saadanne uendelig smaa Sparekasser, at de egentlig ikke have nogen Betydning. Der er endogsaa Sparekasser, som ere saa smaa, at Anskaffelsen af en Kassekøen til det Børrelse, hvor Bestyrelsen skulde afholde sine Møder, har opslugt hele dens Reservecapital. Jeg anfører dette kun som Bevis paa, hvor overordentlig store Vanskeligheder Sparekassekommissionen har havt ved at opstille Regler, som skulde passe paa alle disse Forhold. Der er desuden endnu en Ting, som ikke maa glemmes, at havde man staaet frit, dersom det var noget Nyt, man skulde skabe, dersom man skulde skrive en Lov for, hvorledes Sparekasser fremtidig skulde oprettes, saa vilde det have været ulige lettere; men her skulde man tage Hensyn til de gamle og ogsaa til de nye. Naar jeg nu spørger, hvad er det, hvorpaa der

ved Lovforslaget især skulde raades Bod, saa er det efter min bestemte Formening hovedsagelig at se at finde Regler, hvorved de Dispositioner, som mange Steder hidtil ere trufne, kunde blive noget forandrede. Det er ganske vist, at der er Sparekasser, som ledes med ganske overordentlig Omsigt og Dygtighed; men det er lige saa vist, at der er ikke saa ganske saa, med hvilke det Modsatte er Tilfældet. Altsaa, for de første behøvede man slet ikke nogen Lov; men det er naturligt for dem, der styre Sagerne paa en anden Maade, at Loven skulde virke. Dette med Hensyn til Dispositionerne. Naar man nu siger, hvori ligger da denne Feil, ja, saa ligger, efter min Opfattelse, en af de allerstørste Feil i det, som den ærede 6te Landsthingsmand for 2den Kreds (Schlegel) nylig omhandlede. Han mente, at det var urigtigt for Sparekasserne at kjøbe for mange realisable Papirer, at det var langt bedre, hvis jeg forstod ham ret, at anbringe næsten Alt i Prioriteter; men det tror jeg netop er en af de største Feil, man mange Steder begaar. Det er vel temmelig klart, at, naar der i Sparekasserne er anbragt et Beløb af ca. 200 Millioner Kroner, kan under vanskelige Forhold og Tilbagegang en stor Del af denne Kapital paa een Gang blive krævet. Man siger nok, at de fleste Sparekasser have navnlig for større Kapitaler en længere Opsigelsesfrist. Det tror jeg ogsaa nok er Tilfældet, men det er meget vanskeligt at benytte den. Under almindelige rolige Forhold benytter man den ikke; man har den staaende paa Papiret; men i Reglen kunne Folk faae deres Penge tilbage omtrent strax. Dette har den Vanskelighed ved sig, at, naar der saa kommer vanskelige Tider, naar der kommer Stræk, Panik, tør Sparekasserne ikke benytte denne Opsigelsesfrist, thi da vilde Dndt i Reglen blive værre. Der kan altsaa komme Tider, hvor der paa een Gang skal udbetales ganske overordentlig store Kapitaler; men at de Kapitaler ikke kunne tilveiebringes ved Laan paa Kasseernes Aktiver, selv om disse ere nok saa gode, synes mig temmelig klart. Vi have desuden Beviser paa, at der har været Tider, da Penge ikke en Gang have kunnet tilveiebringes i Nationalbanken mod den allerstørste Sikkerhed. Det var Tilfældet i 1857, da Regjeringen maatte oprette det særlige Laanekontor, navnlig for at kunne støtte Sparekasserne; men det varede jo temmelig længe, inden det kom i Stand, og det var i det nævnte Aar lige ved, at adskillige Sparekasser havde maattet standse deres Betalinger. Dette er faktisk; det kan bevises. Naar man altsaa nu siger, at Sparekasserne ikke behøve at kjøbe realisable Papirer, saa tror jeg, at det er en Feil. Jeg skal ganske vist indrømme, at Indkjøbet af saadanne Effekter let foranlediger Tab for Sparekasserne; men netop derfor er det efter min Me-